



Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007-2013

Европейски социален фонд

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
Схема BG051PO001-4.3.04 „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование”**МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН****ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”****УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО „ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО”**

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЦИПЛИНАТА				
Общ хорариум от часове:		75	Общо кредити:	3
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост
25	50		0.8	1.7
Специалност:		Образователно-квалификационна степен:	Форма на обучение:	
ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН МЕНИДЖЪНТ		МАГИСТЪР	ДИСТАНЦИОННА	
Статут на дисциплината:		Учебна година:	ПЪРВА	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА		Семестър:	1	
Обучаваща катедра: „Медицинска етика, управление на здравните грижи и информационни технологии”				
Лектор:		Асистент:		
ПРОФ. ТОНИ ВЕКОВ, Д.М.Н.		ГЛ. АС. НАДЯ ВЕЛЕВА		

2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	часове	кредити	Извънаудиторна заетост:	часове	кредити
Лекции	15	0,6	Консултации (индивидуални, групови, и др.)	10	0,35
Семинарни занятия (упражнения)	10	0,2	Самостоятелна работа	40	1,0
			Курсова работа, задачи и др.	15	0,35

СЪСТАВИЛ:	ПРОВЕРИЛ:	УТВЪРДИЛ:
Проф. Тони Веков, д.м.н	Ръководител катедра „Медицинска етика, управление на здравните грижи и ИТ” Доц. д-р Г. Грънчарова, д.м. Протокол от фак. съвет № / г.	Декан: Доц. д-р Г. Грънчарова, д.м.
дата: 20.01.2013 г.	дата: г.	дата: г.

4. АНОТАЦИЯ И ЦЕЛИ НА УЧЕБНАТА ДИСЦИПЛИНА:

Учебната дисциплина “Основи на управлението” е от единен учебен план за обучение на студенти в дистанционна форма на образователно-квалификационна степен “Магистър” по специалност „Обществено здраве и здравен мениджмънт”. Тя е от задължителния блок на учебните дисциплини по специалността и се изучава в първи семестър на първи курс. Програмата се базира на получените знания по Икономика на здравеопазването, която се изучава в първи семестър.

Лекциите, включени в програмата третират основни теоретични въпроси свързани с управлението на съвременната здравна организация в условията на пазарна икономика. Вниманието е концентрирано върху: историческото развитие на мениджмънта като теория, както и специфичните приложения в здравеопазването. Подробно са дискутирани въпросите за управлението на ресурсите – финансови, материални, човешки и времеви. Специално внимание е отделено на управлението на качеството, здравната реформа и комуникацията между лекари и пациенти.

Основно място в настоящата учебна програма заемат въпросите за взаимовръзката между здравна политика и здравен мениджмънт, нивата на управление, функциите на здравния мениджмънт, стилът на лидерство и мениджмънт и специфичните особености на мениджмънта на организационната промяна. Специално внимание е отделено на същността, структурата и развитието на управленския екип и участващите в него управленски типове.

Изучаването на дисциплината е необходимо за повишаване на нивото на управленските знания и умения на здравните мениджъри и формиране на адекватни управленски виждания и подход за оценка и решаване на многообразните нестандартни проблеми в различните нива на здравната система. По този начин те ще бъдат готови да участват пълноценно в общото повишаване на управленската култура в нашето здравеопазване в условията на реализиращата се реформа.

За по-пълно и ефективно усвояване на учебния материал по дисциплината и придобиване на навици за работа с мениджърския инструментариум в хода на семестъра се предвиждат дистанционни консултации. Тези форми са елемент на аудиторната и извънаудиторната заетост на студентите и участват в крайното формиране на общия кредитен еквивалент по учебната дисциплина.

Контрола на знанията по учебната дисциплина, съгласно учебната програма са оценките от тестовете за самоподготовка и присъствения изпит след първия семестър. Крайната оценка на знанията се формира, като се отчитат резултатите от текущия контрол и оценката получена на изпита. В изпита се включва учебен материал от всички теми в процентно съотношение, съответстващо на лекционния хорариум. За допускане до изпит обучаемите подготвят и защитават практически разработки по предварително задание (курсови задачи), които се възлагат и разясняват.

Основни цели на учебната програма са да изгради базата от основни познания в областта на управлението, да обърне внимание върху особеностите на мениджмънта в здравеопазването и неговото приложение в здравните организации.

Специфични цели на програмата са усвояване на конкретни навици и умения за използването на различни мениджърски подходи за ефективно управление на здравните организации.

5. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ:

Учебната дисциплина е относително самостоятелна и се базира както на получените знания от средния курс на обучението, така и от тези придобити в образователно квалификационната степен „Бакалавър” или „Магистър” по друга специалност. Изучаването на икономика на здравеопазването в първи семестър е предимство. В този лекционен план знанията и уменията се доразвиват, като се обвързват методологично със спецификата на мениджмънта в здравеопазването. Дисциплината е във взаимна обвързаност и зависимост с всички сродни дисциплини, изучавани в средния или висшия курс на обучението.

6. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО:

В резултат на предвидения теоретичен курс на обучение в посочения обем и последователност на предложените теми съгласно учебния план и настоящата учебна програма студентите следва **да придобият нови знания за:**

- Историческото развитие на мениджмънта като теория;
- Взаимовръзката между здравна политика и здравен мениджмънт;
- Теоретичните основи на мениджмънта в здравеопазването;
- Стилите на управление;
- Нивата на управление;
- Функциите на здравния мениджмънт.
- Управлението на финансовите, материалните, човешките и времевите ресурси.

След изпълнение на предвидените по програмата упражнения и практически задачи студентите следва **да изградят нови способности и умения:**

- Да извършват ситуационен анализ на конкретно здравно заведение;
- Да вземат адекватни управленски решения въз основа на конкретни данни за ситуацията и ефективен избор от различни алтернативи за действие;
- Да разработват стратегия за конкретно здравно заведение;
- Да разработват оперативен план;
- Да прилагат печеливши комуникационни стратегии;
- Да прилагат стратегии за ефективно управление на времето;
- Да прилагат информационните технологии в мениджърския процес.

7. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ И УЧЕБНИ ЧАСОВЕ:

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ	Часове
1.	Развитие и същност на науката за управлението.	2
2.	Управленски процес в здравеопазването.	1
3.	Здравният мениджмънт – основен фактор за реализация на здравната политика.	2
4.	Управление на човешките ресурси.	2
5.	Управление на качеството в здравеопазването.	2
6.	Управление на комуникацията и общественото мнение.	2
7.	Управление на времето.	2
8.	Приложение на информационните технологии в мениджърския процес в здравеопазването.	2
	ОБЩО	15

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА УПРАЖНЕНИЯТА	Часове
1.	Историческо развитие на науката за контрола и управлението.	2
2.	Управленски процес в здравеопазването – цели, етапи и функции. Особености на здравния мениджмънт.	2
3.	Управление на човешките ресурси.	2
4.	Управление на качеството в здравеопазването.	2
5.	Управление на комуникацията и общественото мнение.	2
	ОБЩО	10

8. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО

А. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ

- 1. Развитие и същност на науката за управлението. (2 ч.)** Теория на мениджмънта. Основни концепции в развитието на управленската наука – класически научен подход, бюрократичен подход, концепция за човешките отношения и системен подход. Мениджърски подходи и организационна структура.
- 2. Управленски процес в здравеопазването (1 ч.)** Същност на управленския процес в здравеопазването. Етапи на управленския цикъл и мениджърски функции. Особености на здравния мениджмънт. Характеристики на здравния мениджър. Нива на мениджмънт и управленски умения. Стратегически здравен мениджмънт. Цикъл на стратегическия здравен мениджмънт.
- 3. Здравният мениджмънт – основен фактор за реализация на здравната политика (2 ч.)** Здравният мениджмънт като управленски процес. Здравна политика и стратегия. Типове политика и здравни системи. Принципи и цели на европейската здравна политика. Стратегия и приоритети на здравната политика в България. Участници в българската здравна политика.
- 4. Управление на човешките ресурси (2 ч.)** Основни етапи на процеса на управление на човешките ресурси. Управление на комуникацията в колектива. Управление и лидерство – стилове, функции и мотивация. Екипна организация на дейността в здравеопазването. Ключови дейности в мениджмънта на човешките ресурси.
- 5. Управление на качеството в здравеопазването (2 ч.)** Основни понятия и подходи, свързани с качеството в здравеопазването. Критерии за качество на здравните услуги. Методи за оценка на качеството. Фактори за повишаване на качеството. Концепции за управление на качеството.
- 6. Управление на комуникацията и общественото мнение (2ч.)** Теоретични основи на комуникационния процес. Комуникацията с медиите – важен фактор за изграждане на имиджа на здравната организация. Връзките с обществеността като инструмент за повишаване на продажбите на здравни услуги. Изследвания на двустранния комуникационен процес между лекари и пациенти.

7. **Управление на времето (2 ч.)** Теоретични основи на управлението на времето. Одит и оптимизация на времето. План за управление на времето. Мениджърски въпроси за управление на времето.
8. **Приложение на информационните технологии в мениджърския процес в здравеопазването (2 ч.)** Управление и информационни технологии. Електронни медицински досиета. Електронна здравна инфраструктура. Информационните системи като необходимост за ефективно управление на здравните заведения.

Б. ТЕЗИСИ НА УПРАЖНЕНИЯТА

1. **Историческо развитие на науката за контрола и управлението. (2 ч.)** Теория на мениджмънта. Основни концепции в развитието на управленската наука – класически научен подход, бюрократичен подход, концепция за човешките отношения и системен подход. Мениджърски подходи и организационна структура.
2. **Управленски процес в здравеопазването – цели, етапи и функции. Особенности на здравния мениджмънт. (2 ч.)** Етапи на управленския цикъл. Видове цели, йерархия на целите. Видове управленски решения. Видове контрол. Оценка. Роля на информацията и околната среда за мениджърския процес. Специфични особености на здравния мениджмънт. Основни характеристики на здравния мениджър. Нива на мениджмънт.
3. **Управление на човешките ресурси (2 ч.)** Система за управление на комуникацията в колектива. Управление и лидерство – стилове, функции и мотивация. Екипна организация на дейността в здравеопазването. Ключови дейности в мениджмънта на човешките ресурси.
4. **Управление на качеството в здравеопазването (1 ч.)** Понятия и подходи, свързани с качеството в здравеопазването. Критерии за качество на здравните услуги. Методи за оценка на качеството. Фактори за повишаване на качеството. Концепции за управление на качеството.
5. **Управление на комуникацията и общественото мнение (2ч.)** Комуникацията с медиите – важен фактор за изграждане на имиджа на здравната организация. Управление на медийния имидж. Връзките с обществеността като инструмент за повишаване на продажбите на здравни услуги. Изследвания на двустранния комуникационен процес между лекари и пациенти.

В. ТЕМИ ЗА ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ И САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА:

- Направления на развитие на здравния мениджмънт в съвременните пазарни условия в България и други страни.
- Управление на здравноосигурителните системи.
- Мениджмънт в кризисни ситуации.
- Приложение на електронните технологии в мениджърския процес в здравеопазването.

9. ФОРМИ И МЕТОДИ НА РАБОТА:

Лекциите са основен метод за даване на нови знания. Те се осигуряват от подробни презентационни и други нагледни материали поместени в системата за дистанционно обучение. Презентационните материали се представят общо чрез видеопроектори в зала по време на присъствени занятия или компютри в компютърен кабинет в присъствени консултации. Всички лекции се поместват в пълнотекстов формат в системата за дистанционно обучение и се предоставят на студентите посредством техните потребителски профили. Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира, като се съобразява с развитието и усъвършенстването на компютърните информационни технологии. Чрез лекционните занятия се разясняват основните принципи на мениджмънт в здравеопазването.

Упражненията са занятия за получаване на практически умения и навици по прилагането на управленския цикъл в здравните заведения. Тези занятия се провеждат на базата на разработени и предоставени в системата за дистанционно обучение учебни задачи самостоятелно от студентите. За тях се използват лични компютри или компютри в учебни кабинети оборудвани с компютри.

10. КОНСПЕКТ ЗА ИЗПИТА ПО ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО:

1. Историческо развитие на науката за управлението.
2. Мениджърски подходи и организационна структура.
3. Управленски процес в здравеопазването - цели, етапи и функции.
4. Особености на здравния мениджмънт.
5. Здравният мениджмънт– основен фактор за реализация на здравната политика.
6. Здравна политика и стратегия. Типове здравна политика и здравни системи.
7. Принципи и цели на европейската здравна политика.
8. Стратегия и приоритети на здравната политика в България. Участници в българската здравна политика.
9. Основни етапи на процеса на управление на човешките ресурси.
10. Управление на комуникацията в колектива.
11. Екипна организация на дейността в здравеопазването.
12. Ключови дейности в мениджмънта на човешките ресурси.
13. Основни понятия и подходи, свързани с качеството в здравеопазването.
14. Критерии за качество и методи за оценка на качеството на здравните услуги.
15. Концепции за управление на качеството в здравеопазването.
16. Теоретични основи на комуникационния процес.
17. Управление на комуникацията и общественото мнение.
18. Изследвания на двустранния комуникационен процес между лекари и пациенти.
19. Управление на времето.
20. Приложение на информационните технологии в мениджърския процес в здравеопазването.

11. БИБЛИОГРАФИЯ ЗА КУРСА И ИЗПИТА:

А. ОСНОВНА

1. Веков Т., Основи на управлението в здравеопазването, Издателски център на МУ - Плевен, 2013.
2. Презентации по учебната дисциплина – сайт на системата за ДО при МУ – Плевен.

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА

1. Веков Т., Управление и икономика на здравеопазването и здравните реформи, изд. Български Кардиологичен Институт, София, 2012 г.
2. Веков Т., Стратегия и управление на маркетинга, изд. Български Кардиологичен Институт, София 2011 г.
3. Веков Т., Здравната реформа в България: 1999-2009. Резултати, мнения и препоръки, изд. Сиела, София, 2009 г.

12. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от текуща оценка и изпит в края на семестъра.

Текущата оценка в хода на обучението се закръглява до цяла единица и се получава в резултат на поставените оценки по отделните теми чрез решаване на тест, оценка от учебни задачи и участие в часовете за дистанционни сеанси. Тя формира 30 % от крайната оценка по дисциплината разпределени в три отделни компонента – решаване на тест (10%), защита на курсова задача (10%) и активното участие при подготовката и решаването на учебните казуси (10%).

Оценката от писменият изпит за учебната дисциплина се формира на базата на тестова система от затворен тип с променлив брой на входните твърдения и променлив брой на верните твърдения за всеки въпрос от теста. Всяко посочено вярно твърдение от теста носи една положителна точка, а невярно посочено една отрицателна точка. За пропуснати (непосочени) твърдения точки не се поставят. Оценката от този компонент се формира по предварително определена скала, като за положителна се приемат събрани точки, представляващи 40 % от възможния брой на верните твърдения от теста. **Крайната оценка** се формира на базата на двата основни компонента – 70% от изпитния тест и 30% от текущата оценка. Тя е положителна, (по-голяма или равна на Среден 3) само ако двата компонента, включени в нея са положителни.

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението по учебната дисциплина е Среден 3, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

Критериите за формиране на оценката са:

1. Пълнота на усвояване на учебния материал;
2. Интерпретация върху учебния материал;
3. Усвоена терминология;
4. Съобразителност при работа с тестови системи;
5. Аналитични умения и способности;
6. Умения за формиране на изводи и обобщения;
7. Оценка на практическата приложимост на теоретичните познания.